

Nota actief openbaar

Ja

Onze referentie

2023-0000523665

Datum

16 augustus 2023

Opgesteld door

[Redacted]

Bijlage(n)

6

Aan Staatssecretaris BZK
Van DGKR/FE

nota

Verzending Kamerbrief n.a.v. MR-besluitvorming 25
augustus 2023 inzake herfinanciering leningen en ENNIA

Aanleiding

De herfinanciering van de covidleningen en het conceptakkoord over ENNIA staan geagendeerd voor de MR van 25 augustus a.s. Na afloop van de MR zullen beide Kamers geïnformeerd worden over de besluitvorming. Het ministerie van Financiën zal de incidentele suppletoire begroting (ISB) verzenden.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd bijgaande de Kamerbrieven te ondertekenen ter verzending, inclusief bijbehorende bijlagen.

Kern

- De MR-stukken heeft u reeds goedgekeurd ter verzending.
- In de bijgevoegde brief worden de Kamers geïnformeerd over de besluitvorming van de MR op 25 augustus a.s. Het betreft besluitvorming over de modaliteiten van de aangeboden herfinanciering, gebaseerd op de huidige stand van zaken (d.d. 17 augustus). Onder Toelichting volgt een meer inhoudelijke toelichting op de besluitvorming.
- Indien de MR besluit conform voorstel, zullen de brieven zo snel mogelijk na afloop van de MR worden verzonden.
- FIN verstuurt de incidentele suppletoire begroting (ISB). Deze ISB was al aangekondigd in de Kamerbrief van 18 juli jl.
- Deze ISB is noodzakelijk omdat in de begroting 2023 nog niet was voorzien in de herfinanciering van de leningen, omdat hierover nog geen afspraken gemaakt waren.
- Het streven is dat de behandeling van de ISB in beide Kamers voor 10 oktober 2023 is afgerond. Instemming van de Kamers is nodig om binnen het budgetrecht tot een rechtmatige herfinanciering te komen. De Kamer wordt in de brief dan ook (nogmaals) verzocht de ISB met spoed te behandelen.

Toelichting

- Aan de landen wordt conform het mandaat, zoals vastgesteld in de MR van 31 maart jl., een aanbod voor herfinanciering van de covidleningen gedaan. Daarin is vastgelegd dat altijd herfinanciering wordt aangeboden en dat het rentepercentage afhankelijk is van het wel of niet voldoen aan de gestelde voorwaarden.
- Het basisaanbod is een 20-jarige annuïtaire lening. Waar uit de doorrekening blijkt dat het nodig is, wordt het aflossingsschema van de lening afgestemd

op de draagkracht van de landen. Daarbij wordt ook rekening gehouden met het doel om een daling van de schuldquote te realiseren in de richting van de door het IMF geadviseerde bandbreedte van 50-55%.

- Curaçao – Met de CBCS, Curaçao en Sint Maarten is op ambtelijk niveau een akkoord bereikt over ENNIA (zie hierna een nadere toelichting). Voor Curaçao kwam echter ondanks aandringen de samenwerking op de doorrekening van de financiering laat op gang. De concept-resultaten van de doorrekening zijn zeer kort voor de MR van 25 augustus a.s. ontvangen. Om die reden wordt voor nu het basisaanbod gedaan van een 20-jarige annuïtaire lening tegen indicatief 3,1%. De schuldquote van Curaçao bedraagt volgens het IMF in 2023 naar schatting 83%, dit ligt boven de geadviseerde bandbreedte.
- Sint Maarten – Voor Sint Maarten heeft de CBCS een doorrekening gedaan van de macro-economische effecten van de covidlening en vooruitkijkend ook voor de ENNIA-lening. Door de ENNIA-lening zal de schuldquote iets toenemen, maar deze blijft ook dan binnen het door IMF geadviseerde bandbreedte van 50 à 55% en daalt daar vervolgens onder. Zelfs bij jaarlijks extra lenen voor mogelijke toekomstige investeringen blijft de schuldquote, na de initiële stijging, als gevolg van de economisch groei verder afnemen. De herfinanciering wordt met maatwerk aflossingsvrij aangeboden tegen een rente van indicatief 3,1%. De lening wordt opgedeeld in delen met verschillende looptijden om zo een gelijkmatiger aflossingsprofiel voor het land te creëren.
- Aruba – Het land heeft nog niet ingestemd met een Rijkswet voor het financieel toezicht. Daarom wordt een herfinanciering aangeboden tegen het hogere rentetarief van 6-8% met als leenvorm een annuïtaire lening. De doorrekening door het IMF wordt niet meer vóór de MR van 25 augustus verwacht. De schuldquote van Aruba daalt door de economische groei, maar bedroeg volgens het IMF eind 2022 naar schatting 90%, ver boven de door het IMF geadviseerde bandbreedte van 50-55%.
- Wat conform mandaat nog kan worden gewijzigd:
  - Als Aruba alsnog akkoord gaat met een rijkswet kan de rente voor Aruba worden verlaagd.
  - Als het IMF voor Aruba en/of de CBCS voor Curaçao de doorrekening definitief afronden en deze daartoe na bespreking aanleiding geeft, kan het aflossingsschema voor deze landen nog worden afgestemd op de financiële draagkracht.
  - Als het akkoord over ENNIA niet tijdig wordt getekend door zowel Curaçao als Sint Maarten, zal de rente op de herfinanciering worden verhoogd en de looptijd worden verkort om zo meer tijd te creëren om alsnog tot een oplossing te komen.
  - Als een land een doorgerekend Meerjarig Economisch Kader¹ gereed heeft, kan in het aflossingsschema ruimte worden gecreëerd voor de hervormingen en investeringen uit het MEK.
  - Voor het rentepercentage blijft het voldoen aan de voorwaarden leidend, voor het aflossingsschema de doorrekening (van het MEK).
- Mocht een doorrekening aanleiding geven om b.v. de looptijd van een lening te wijzigen, dan zal er een nieuw toetsingskader in de MR moeten worden

Onze referentie
2023-0000523665

Datum
16 augustus 2023

---

¹ De landen zijn in het kader van de herfinanciering gevraagd een Meerjarig Economisch Kader (MEK) op te stellen dat erop is gericht de economie van het land weerbaarder te maken door middel van op duurzame versterking van de economische structuur. Het MEK omvat in ieder geval de vastgestelde meerjarenbegroting inclusief risicoparagraaf, een overzicht van rente- en aflossingsverplichtingen, de hervormingsagenda, de investeringsagenda en het begrotingsbeleid.

vastgesteld en aan de TK moeten worden aangeboden. Wijzigingen ná de MR van 25 augustus kennen dus enige doorlooptijd.

- Over de herfinanciering is geen C(A)ft advies gevraagd. Dit was ook geen voorschrift.

Onze referentie
2023-0000523665

Datum
16 augustus 2023

ENNIA

- Door de landen is gekozen voor een doorstart van het bedrijf i.p.v. een afwikkeling (waarbij alleen reeds bestaande verplichtingen worden nagekomen). Dit vraagt om een aanzienlijke kapitaalinjectie van zo'n EUR 600 mln. De omvang van de benodigde lening is zodanig dat de landen dit niet op de markt kunnen financieren. Zij zullen dit bedrag daarom lenen bij Nederland.
- De door de landen gekozen oplossing is door experts als financieel voldoende realistisch beoordeeld. Wel blijven er aanzienlijke financiële risico's op de langere termijn, omdat de kosten voor de landen afhankelijk zijn van de winstgevendheid van ENNIA. Op ambtelijke niveau is nadrukkelijk op de risico's gewezen en dit is in het akkoord opgenomen. De doorstart is voorzien voor 1 januari 2024.
- In het hoofdlijnenakkoord worden o.a. de doorstart, de ondernemingsstructuur, de voorbereiding van de doorstart, de financiering en de governance vastgelegd. Vanuit Nederland is ingezet op 1) een goede governance en 2) versterking van het financieel toezicht. Ook wordt vastgelegd, dat bij inning van de claim op de aandeelhouder of verkoop van ENNIA, die inkomsten worden gebruikt voor aflossing van de lening.
- In Nederland zou op grond van regelgeving en Europese staatssteunregels de afweging waarschijnlijk anders zijn en worden gekozen voor een afwikkeling. Deze kaders gelden niet in de landen.
- Indien het kabinet instemt, kan het akkoord eind augustus worden getekend onder voorbehoud van instemming van de beide Kamers met de financiering. Zodra de details m.b.t. de lening bekend zijn (uiterlijk 30 september), zullen de budgettaire gevolgen worden meegenomen in de begroting 2024.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Motivering

In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Tweede Kamerbrief	
2	Toetsingskader herfinanciering Aruba	Bijlage bij 1
3	Toetsingskader herfinanciering Curaçao	Bijlage bij 1
4	Toetsingskader herfinanciering Sint Maarten	Bijlage bij 1

5	ISB- Herfinanciering covidleningen	Bijlage bij 1
6	MvT ISB	Bijlage bij 1

Onze referentie
2023-0000523665

Datum
16 augustus 2023